

Щербина Л. І.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
директор науково-організаційного центру
Національної академії Служби безпеки України,
ORCID ID: 0000-0002-1607-8174

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/215-222>

УДК 349.22

ПРАВОВИЙ СТАТУС ПРАЦІВНИКІВ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЇХ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ЗІ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ ТА ІНШИМИ ВІЙСЬКОВИМИ ФОРМУВАННЯМИ

Анотація. Стаття присвячена теоретико-правовому дослідженню правового статусу цивільних працівників та нормативно-правового регулювання їх трудових відносин зі Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями. Потреба в проведенні такого дослідження зумовлена тим, що питання правового статусу цивільного персоналу військового формування та нормативно-правового регулювання трудових відносин працівників з військовими підрозділами, установами, організаціями і закладами в Україні майже не вивчалися. З огляду на це залучення цивільних працівників до трудових відносин із військовими формуваннями відбувається в умовах невизначеності їх правового статусу, що спроможне призвести до безпідставного обмеження або недотримання їх окремих прав і законних інтересів.

Метою статті визначено з'ясування правового статусу цивільних працівників, які працюють у військових формуваннях, та сучасного стану нормативно-правового регулювання таких трудових відносин.

При проведенні наукового пошуку застосовувалися методи його здійснення, обрані з урахуванням визначеної мети і предмета дослідження. В їх основу покладено діалектичний метод системного пізнання реально існуючих явищ і процесів, а також теоретично-логічні, емпіричні та спеціальні юридичні методи, що є засобами наукового пошуку в арсеналі юридичних наук, які використовувалися у взаємозв'язку і взаємозалежності, що забезпечило всебічність, повноту й об'єктивність здійсненого дослідження.

У результаті проведеного дослідження запропоновано увести до наукового обігу сформульоване визначення правового статусу цивільного працівника військового формування, з'ясовано сучасний стан правового регулювання таких трудових відносин та висловлені пропозиції щодо удосконалення окремих положень законодавства про працю, які стосуються проблематики дослідження.

Ключові слова: особовий склад, військовослужбовці, цивільні працівники, правовий статус, нормативно-правове регулювання, трудові відносини, трудовий договір (контракт), військові формування.

Постановка проблеми. Особовий склад Збройних Сил України¹ та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, а саме Державної спеціальної служби транспорту², Державної прикордонної служби України³, Національної гвардії України⁴, Служби безпеки України⁵, Служби зовнішньої розвідки України⁶ та Управління державної охорони України⁷ (далі – військові формування), складається із військовослужбовців і працівників. До категорії працівників або, інакше, цивільного персоналу належать особи, трудові відносини яких з військовими формуваннями регулюються законодавством про працю⁸.

Поряд з військовослужбовцями цивільні працівники військових формувань вносять суттєвий вклад у забезпечення національної і державної безпеки, обороноздатності та територіальної цілісності України. Як і для військовослужбовців, для цивільного персоналу на час роботи у військовому формуванні встановлюються визначені у профільних законах окремі обмеження їх прав, зумовлені вимогами Конституції України⁹ та видом діяльності військового форму-

вання. З огляду на це правовий статус цивільного працівника військового формування може суттєво відрізнятися від такого ж статусу працівника іншого підприємства, установи, організації, навіть за умови заміщення ними однієї і тієї ж посади відповідно до Національного класифікатора професій¹⁰. Зазначене, а також відсутність наукових досліджень з цієї проблематики актуалізували потребу в здійсненні теоретико-правового дослідження правового статусу цивільних працівників і стану нормативно-правового регулювання їх трудових відносин з військовими формуваннями та вплину-ли на вибір теми публікації.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. Питання правового статусу цивільного персоналу військового формування та нормативно-правового регулювання трудових відносин працівників з військовими підрозділами, установами, організаціями і закладами в Україні майже не досліджувалися. Лише інколи в науковій періодиці зустрічаються публікації, дотичні до цієї проблематики¹¹. Такий стан опрацювання цього питання не можна визнати задовільним, оскільки залучен-

¹ Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 № 1934-XII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2#w1_4> дата звернення 01.11.2023.

² Про Державну спеціальну службу транспорту: Закон України від 05.02.2004 № 1449-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15#Text>> дата звернення 01.11.2023.

³ Про Державну прикордонну службу України: Закон України від 03.04.2003 № 661-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>> дата звернення 01.11.2023.

⁴ Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>> дата звернення 01.11.2023.

⁵ Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>> дата звернення 01.11.2023.

⁶ Про Службу зовнішньої розвідки України: Закон України від 01.12.2005 № 3160-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-15#Text>> дата звернення 01.11.2023.

⁷ Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб: Закон України від 04.03.1998 № 160/98-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text>> дата звернення 01.08.2023.

⁸ Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 № 322-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>> дата звернення 01.11.2023.

⁹ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> дата звернення 01.11.2023.

¹⁰ Класифікатор професій ДК 003:2010: Національний класифікатор України: затверджено наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>> дата звернення 02.11.2023.

¹¹ В Й Кисіль, Статус військових частин Збройних Сил України як суб'єктів цивільних відносин (2005) 3 (4) *Університетські наукові записки* 107–110; В Репецький, В Малига, Правовий статус медичного та духовного персоналу під час збройних конфліктів (2015) 37 (2), *Вісник Львівського університету, серія міжнародні відносини* 3–16; М Ю Кравчук, Правовий статус медичного і духовного персоналу в умовах збройних конфліктів (2017) 6 *Порівняльно-аналітичне право* 403–405.

ня цивільних працівників до трудових відносин із військовими формуваннями відбувається в умовах невизначеності їх правового статусу, що спроможне призвести до безпідставного обмеження або недотримання їх окремих прав і законних інтересів. При цьому, якщо в мирний час це питання відносилось до категорії лише актуальних, то під час війни його злободенність зросла в рази.

Метою статті є з'ясування правового статусу цивільних працівників, які працюють у військових формуваннях, та сучасного стану нормативно-правового регулювання таких трудових відносин.

Виклад матеріалу дослідження та його основні результати. Відповідно до вимог чинного законодавства особовий склад усіх без винятку військових формувань України складається із військовослужбовців та цивільного персоналу, який відіграє значну роль у забезпеченні їх функціонування. У мирний час чисельність працівників у військових формуваннях визначається не лише кількістю відповідних посад, але й поширеною практикою заміщення військових посад (крім посад, що передбачають виконання оперативно-бойових завдань) цивільними особами, що передбачено ч. 4 ст. 6 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу»¹. З огляду на викладене, а також урахуванням, що такі працівники працюють як на умовах повної зайнятості, так і сумісництва, загальна кількість цивільного персоналу у військових формуваннях є динамічно змінною і може сягати до 50 тисяч осіб.

Завдяки цивільному персоналу забезпечується вирішення нагальних питань у сфері менеджменту, охорони здоров'я, правової допомоги, освітнього процесу, наукової, науково-технічної, культурно-освітньої і фінансово-еконо-

мічної діяльності, інженерно-технічної, виробничої, господарської, експертної сфери тощо. Основною ознакою приналежності особи до цивільного персоналу військового формування є офіційне призначення на відповідну посаду, наявність укладеного трудового договору (контракту) та отримання заробітної плати.

Для визначення правового статусу таких цивільних працівників з'ясуємо сутність цього поняття. Так, під правовим статусом у юридичній науці розуміється сукупність прав, обов'язків і законних інтересів особи та гарантій їх реалізації, що закріплені у законодавстві та характеризують її як суб'єкта права. Вченими запропоновані різні види класифікації правового статусу особи, проте, зважаючи на предмет даного дослідження, зупинимося на варіанті його умовного поділу, відповідно до рівня індивідуалізації, на три різновиди – загальний, спеціальний та індивідуальний. Загальний правовий статус людини і громадянина унормований в Конституції й інших законах України, є чітко визначеним, універсальним і базовим для широкого загалу, незалежно від соціального стану, національності, релігійних переконань тощо та є основою для набуття особою інших суб'єктивних прав і обов'язків. Спеціальний статус визначається приналежністю особи до тієї чи іншої відокремленої за відповідними юридичними ознаками соціальної групи, належність до якої визначає її соціальний стан та наділяє додатковими правами і обов'язками, унормованими в законодавчих й інших нормативно-правових актах, а індивідуальний – визначається персоніфікованими правами, обов'язками, здібностями та іншими особливостями конкретної особи².

Беручи до уваги викладене констатуємо, що в основі правового (спеціаль-

¹ Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2#w1>> дата звернення 01.11.2023.

² І І Литвин, Сутність поняття правового статусу (2016) 38 (1) Науковий вісник Ужгородського національного університету, серія право 18–21; К М Гуртова, А О Кабацька, Правовий статус людини і громадянина в Україні. Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави: тези доп. X Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 27-й річниці створення Харків. нац. ун-ту внутр. справ (м. Харків, 19 лип. 2021 р.) (Харків, ХНУВС, 2021) 276–277.

ного) статусу цивільних працівників, які працюють у військових формуваннях, знаходиться правовий (загальний) статус людини і громадянина, зміст якого становить сукупність правосуб'єктності, прав, свобод, обов'язків і законних інтересів особи та гарантій їх реалізації, закріплених у законодавстві, що характеризують її як суб'єкта права і загальних (статутних) правовідносин. Поняття правового статусу людини і громадянина формується завдяки таким складовим елементам, як: правові принципи, що складають його методологічну основу; правосуб'єктність, тобто здатність суб'єкта отримувати та набувати права і обов'язки, виступати учасником правовідносин та нести відповідальність за свої дії; норми права, що встановлюють загальні для всіх права, свободи і обов'язки; законні інтереси, що спонукають суб'єкта до відповідних дій або навпаки, орієнтують його на дозволена нормами права пасивність; юридична відповідальність, як спроможність відповідати за порушення правового статусу; громадянство, тобто приналежність людини до відповідної держави, завдяки чому розширюється обсяг її прав і обов'язків, та правовідносини загального (статусного) характеру.

Для з'ясування правового (спеціального) статусу працівників військових формувань важливе значення має обсяг їх прав, обов'язків та інших чинників, які визначають їх приналежність до цієї соціальної групи. Проте виокремлення таких чинників потребує певних зусиль, оскільки особливості трудових відносин цивільних працівників з військовими формуваннями унормовано положеннями низки різних галузевих законів.

Так, у ст.ст. 5, 16, 17 Закону України «Про Збройні Сили України» визначено, що до особового складу ЗС України відносяться працівники, трудові відносини з якими регулюються законодавством про працю. На час роботи в ЗС України такі працівники можуть бути обмежені у свободі пересування, виборі місця про-

живання, можливості залишати територію держави, праві збирати, використовувати і поширювати інформацію, а також їм забороняється участь в діяльності політичних партій і проведенні страйків. Соціальний захист працівників ЗС України забезпечується відповідно до законодавства про працю, про державну службу та інших нормативно-правових актів.

Згідно ст.ст. 5, 8, 13, 16 Закону України «Про Державну спеціальну службу транспорту» до особового складу ДССТ належать державні службовці та працівники, на яких поширюються вимоги трудового законодавства. Частина цих працівників є співробітниками воєнізованої охорони згаданого військового формування, перелік прав яких унормовано окремою нормою. Соціальний і правовий захист працівників, можливість забезпечення їх службовим житлом та правила застосування спеціальних засобів визначаються КМ України.

У ст.ст. 14, 15, 19, 20–21–3, 21–7, 23–26, 33, 34 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» зазначено, що до особового складу прикордонної служби належать працівники, трудові відносини яких регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами). На час роботи працівники зупиняють членство в політичних партіях і їм забороняється участь в проведенні страйків. Перелік посад працівників, які відповідно до їх службових повноважень можуть залучатися до оперативно-службової діяльності, визначається Головою ДПС України. Їх правове становище, перелік прав і повноважень, особливості соціально-правового захисту та можливість притягнення до відповідальності за неправомірні дії унормовані окремими положеннями закону.

Відповідно до ст.ст. 9, 21 Закону України «Про Національну гвардію України» визначено, що до особового складу НГ України входять працівники, трудові відносини з якими регулюють-

ся законодавством про працю, державну службу та укладеними трудовими договорами (контрактами). Їм гарантується безоплатне медичне забезпечення у відомчих лікувальних закладах, а інший соціальний захист забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства про працю та державну службу.

Згідно ст.ст. 6, 19, 21, 27–30 Закону України «Про Службу безпеки України» до кадрів органів безпеки належать працівники, які уклали трудовий договір, а їх трудові відносини із СБ України регулюються законодавством про працю. На період роботи за трудовим договором в СБ України членство та участь працівників у діяльності партій, рухів та інших громадських об'єднань, що мають політичні цілі, припиняється (як виняток, дозволяється членство у професійних спілках). У разі залучення цивільних працівників до заходів із забезпечення державної безпеки, безпосередньо не пов'язаних з їх функціональними обов'язками, вони користуються правами, передбаченими п. п. 1, 4, 6, 7 ст. 25 згаданого Закону, і на них поширюються гарантії правового захисту як для військовослужбовців. Соціальний захист працівників СБ України забезпечується на загальних підставах, відповідно до законодавства про працю.

У Законі України «Про Службу зовнішньої розвідки України» термін «працівники» не згадується. Проте, зважаючи на визначену в цьому акті загальну кількість співробітників та чисельність військовослужбовців СЗР України, логічним є висновок щодо їх наявності.

Відповідно до ст.ст. 13, 16, 20–22 Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» до кадрів УДО України належать працівники, що уклали трудовий договір, умови праці яких визначаються законодавством про працю і згаданим контрактом. У законі визначені вимоги до таких працівників та особливості їх влаштування на роботу, пов'язані

із проходженням відповідного відбору і перевірки. Працівники, функціональні обов'язки яких не пов'язані із безпосереднім здійсненням державної охорони, у разі їх залучення до її забезпечення користуються правами, визначеними п. п. 1, 2, 4, 5 ст. 18 згаданого Закону, і на них поширюються правові гарантії, передбачені для військовослужбовців.

У ст.ст. 11, 12, 18, 20 Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України» зазначається, що до особового складу цієї державної служби, крім військовослужбовців, належать державні службовці й інші працівники, трудові відносини з якими регулюються законодавством про працю та державну службу. На час роботи такі працівники мають призупинити членство у політичних партіях, їм заборонено організовувати і брати участь у страйках та мати в прямому підпорядкуванні або бути прямо підпорядкованими у зв'язку з виконанням повноважень близьким їм особам. У випадку заподіяння шкоди майну працівників у зв'язку з виконанням ними службових обов'язків вона відшкодовується в повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України з наступним стягненням цієї суми з винних осіб у порядку, встановленому законом. Діти працівників, які загинули під час виконання службових обов'язків, мають право вступу до відомчих навчальних закладів поза конкурсом. Соціальний і правовий захист та медичне забезпечення державних службовців та інших цивільних працівників забезпечується на загальних підставах відповідно до законодавства.

В контексті викладеного зауважимо, що в Законі України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» додатково визначені особливості трудових відносин працівників під час війни, які поширюються і на тих осіб, що працюють у військових формуваннях¹.

¹ Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану: Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>> дата звернення 02.11.2023.

У результаті узагальнення і аналізу положень перелічених профільних законів та дотичних до них інших нормативно-правових актів з'ясовано наступне. До особового складу усіх військових формувань належать цивільні працівники, трудові відносини з якими регулюються законодавством про працю, державну службу та укладеними контрактами. Соціальний захист таких працівників забезпечується на загальних підставах, відповідно до вимог чинного законодавства про працю та інших нормативно-правових актів з цієї проблематики.

У переважній більшості законодавчих актів визначені вимоги щодо тимчасового обмеження окремих прав таких працівників в частині призупинення їх членства в політичних партіях та заборони участі в страйках, оскільки це передбачено положеннями ст.ст. 37, 44 Конституції та інших законів України.

В окремих профільних законах передбачено додаткові вимоги до кандидатів на зайняття вакантних посад та необхідність проходження ними відповідного відбору і перевірки. Також передбачена можливість залучення цивільних працівників до виконання завдань, які безпосередньо не відносяться до їх посадових (функціональних) обов'язків, оскільки належать до окремих повноважень військовослужбовців конкретного формування – виконання завдань оперативно-службової діяльності, безпосереднє здійснення заходів державної охорони, забезпечення державної безпеки тощо. У таких випадках обсяг прав, обов'язків та відповідальності цивільних працівників визначається з урахуванням важливості визначених завдань, а соціальний і правовий захист підвищується до рівня, передбаченого для військовослужбовців.

До недоліків правового регулювання таких трудових відносин, з одного боку, належить недостатність унормування в згаданих законодавчих й інших нормативно-правових актах обсягу прав, обов'язків, відповідальності, обмежень й інших складових взаємовідносин

працівників з військовими формуваннями, в положеннях яких переважно зазначається, що умови їхньої роботи визначаються законодавством про працю та укладеними контрактами. З іншого, відсутність в Кодексі законів про працю України будь-якого згадування щодо особливостей правового регулювання трудових відносин цієї категорії працівників, навіть на рівні бланкетних (відсилочних) норм.

Висновки. Узагальнюючи викладене зауважимо, що в межах здійсненого дослідження частину проблемних питань лише окреслено, оскільки з урахуванням їх складності вони навряд чи можуть бути вирішені в окремій публікації.

Сформульовано та запропоновано до наукового обігу визначення поняття «правовий статус цивільного працівника військового формування», під яким пропонується розуміти сукупність унормованих у профільному законодавстві й інших правових актах прав, обов'язків, додаткових вимог і законних інтересів особи, гарантій їх реалізації, обмежень, на період трудових відносин, окремих її прав і свобод, а також потенційної можливості залучення до виконання завдань такого формування, що не відносяться до посадових (функціональних) обов'язків працівника, з одночасним розширенням повноважень, посиленням персональної відповідальності за правопорушення у цій сфері та соціально-правового захисту в порядку, визначеному законом.

З'ясовано, що сучасний стан правового регулювання трудових відносин цивільних працівників з військовими формуваннями потребує удосконалення, з урахуванням чого статтю 7 «Особливості регулювання праці деяких категорій працівників» Кодексу законів про працю України пропонується доповнити частиною другою у такій редакції: «Особливості регулювання праці осіб, які працюють у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до законів України, в частині визначення додаткових вимог і умов для

кандидатів на заняття вакантних посад та працівників, тимчасового, на період трудових відносин, обмеження їх окремих прав і свобод, можливості залучення до виконання завдань, що не відносяться

до посадових обов'язків працівника, підстав для посилення соціально-правового захисту та дострокового припинення трудового договору встановлюються законодавством».

REFERENCES

LIST OF LEGAL DOCUMENTS

LEGISLATION

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 № 254k/96-VR <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
2. Kodeks zakoniv pro pratsiu Ukrainy [Code of Labor Laws of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 10.12.1971 № 322-VIII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
3. Klasyfikator profesii DK 003:2010: Natsionalnyi klasyfikator Ukrainy [Classifier of professions DK 003:2010: National classifier of Ukraine] zatverdzheno nakazom Derzhspozhyvstandartu Ukrainy vid 28.07.2010 № 327 <<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va327609-10#Text>> data zvernennia 02.11.2023 [in Ukrainian].
4. Pro Zbroini Syly Ukrainy [On the Armed Forces of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 06.12.1991 № 1934-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2#w14>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
5. Pro Derzhavnu spetsialnu sluzhbu transportu [On the State Special Transport Service] Zakon Ukrainy vid 05.02.2004 № 1449-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1449-15#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
6. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrainy [About the State Border Service of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 03.04.2003 № 661-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
7. Pro Natsionalnu hvardiiu Ukrainy [About the National Guard of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 13.03.2014 № 876-VII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
8. Pro Sluzhbu bezpeky Ukrainy [About the Security Service of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 25.03.1992 № 2229-XII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
9. Pro Sluzhbu zovnishnoi rozvidky Ukrainy [About the Foreign Intelligence Service of Ukraine] Zakon Ukrainy vid 01.12.2005 № 3160-IV <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3160-15#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
10. Pro derzhavnu okhoronu orhaniv derzhavnoi vlady Ukrainy ta posadovykh osib [On state protection of state authorities of Ukraine and officials] Zakon Ukrainy vid 04.03.1998 № 160/98-VR <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/160/98-%D0%B2%D1%80#Text>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].
11. Pro orhanizatsiiu trudovykh vidnosyn v umovakh voiennoho stanu [On the organization of labor relations under martial law] Zakon Ukrainy vid 15.03.2022 № 2136-IX <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>> data zvernennia 02.11.2023 [in Ukrainian].
12. Pro viiskovyi oboviazok i viiskovu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 25.03.1992 № 2232-KhII <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B2#w1>> data zvernennia 01.11.2023 [in Ukrainian].

BIBLIOGRAPHY

ARTICLES

13. Kysil V Y, Status viiskovykh chastyn Zbroinykh Syl Ukrainy yak subiektiv tsyvilnykh vidnosyn [The Status of Military Units of the Armed Forces of Ukraine as Subjects of Civil Relations] (2005) 3(4) *Universytetski naukovy zapysky* 107–110 [in Ukrainian].
14. Repetskyi V, Malyha V, Pravovyi status medychnoho ta dukhovnoho personalu pid chas zbroinykh konfliktiv [Legal status of medical and spiritual personnel during armed conflicts] (2015) 37 (2) *Visnyk Lvivskoho universytetu, seriia mizhnarodni vidnosyny* 3–16 [in Ukrainian].

15. Kravchuk M Yu, Pravovyi status medychnoho i dukhovnoho personalu v umovakh zbroinykh konfliktiv [Legal status of medical and spiritual personnel in the conditions of armed conflicts] (2017) 6 *Porivnialno-analitychne pravo* 403–405 [in Ukrainian].

16. Lytvyn I I, Sutnist poniattia pravovoho statusu [The essence of the concept of legal status] (2016) 38 (1) *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, seriia pravo* 18–21 [in Ukrainian].

CONFERENCE PAPERS

17. Hurtova K M, Kabatska A O, Pravovyi status liudyny i hromadianyna v Ukraini [Legal status of a person and a citizen in Ukraine] *Suchasni problemy pravovoho, ekonomichnoho ta sotsialnoho rozvytku derzhavy: tezy dop. Kh Mizhnar. nauk. – prakt. konf., prysviach. 27-i richnytsi stvorennia Kharkiv. nats. un-tu vnutr. sprav* (m. Kharkiv, 19 lystop. 2021 r.) (Kharkiv, KhNUVS, 2021) 276–277 [in Ukrainian].

Shcherbyna L. I.,

PhD in Law,

senior research officer,

head of scientific and organizational center

National academy of Security Service of Ukraine,

ORCID ID: 0000-0002-1607-8174

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-5372.2023.3-4/215-222>

LEGAL STATUS OF EMPLOYEES AND LEGAL REGULATION OF THEIR LABOR RELATIONS WITH THE ARMED FORCES OF UKRAINE AND OTHER MILITARY FORMATIONS

Abstract. *The article is devoted to the theoretical and legal study of civilian employees and the normative and legal regulation of their labor relations with the Armed Forces of Ukraine and other military formations. The need to conduct such a study is due to the fact that the issues of the legal status of civilian personnel of a military formation and legal regulation of labor relations of employees with military units, institutions, organizations and establishments in Ukraine were almost not studied. In view of this, the involvement of civilian employees in labor relations with military formations occurs in conditions of uncertainty of their legal status, which may lead to unjustified restriction or non-observance of their individual rights and legitimate interests.*

The purpose of the article is to clarify the legal status of civilian employees working in military formations and the current state of regulatory and legal regulation of such labor relations.

When conducting scientific research, methods of its implementation were used, chosen taking into account the defined purpose and subject of the research. They are based on the dialectical method of systematic knowledge of actually existing phenomena and processes, as well as theoretical-logical, empirical and special legal methods, which are means of scientific research in the arsenal of legal sciences, which were used in interconnection and interdependence, which ensured comprehensiveness, completeness and objectivity of the conducted research.

As a result of the conducted research, it was proposed to introduce to the scientific circulation a formulated definition of the legal status of a civilian employee of a military formation, the current state of the legal regulation of such labor relations was identified and proposals were made for improving certain provisions of labor legislation that relate to research issues

Key words: *personnel, military, civilian employees, legal status, legal regulation, labor relations, employment agreements (contract), military formations.*